

Nordea

Fremtidsdrømme eller fremtidsfrygt?

Et antropologisk studie af sammenhængen
mellem ungdommens trivsel og økonomi

Udarbejdet af Fremtidsfabrik for Nordea, Maj 2023

Forord

Unge mentale trivsel er en dagsorden, der fylder mere og mere af det, vi taler om som danskere. Men for at forstå, hvad vi taler om, er det vigtigt at kende de faktorer, der påvirker de unges trivsel. Som bank og arbejdsplads har Nordea gennem 200 år spillet en central rolle i udviklingen af det danske samfund, og vi ønsker at fortsætte med at skabe et fundament for, at næste generation kan tage del i samfundets økonomiske liv og har et sundt forhold til egen privatøkonomi.

Derfor har vi i Nordea ønsket at styrke vores forståelse af, hvilken rolle økonomi spiller i unges trivsel. I samarbejde med Fremtidsfabrik har vi fulgt 36 unge mennesker i seks uger for at afdække deres forhold til penge, økonomi og deres syn på fremtiden. Vores mål har været at komme ind til menneskerne bag statistikkerne og få et dybere indblik i, hvad der egentlig rører sig i dagens ungdomskultur.

Vores undersøgelse har ført os til overraskende indsigter. Vi havde forventet, at de unge ville se deres fremtid som lys og fuld af muligheder – sådan som deres forældre og bedsteforældre før dem siden Anden Verdenskrig i store træk har gjort. Men i stedet fandt vi, at mange af nutidens unge oplever fremtiden som problemfyldt og potentielt farlig. Dette afspejler de udfordringer og usikkerheder, som unge mennesker står over for i dagens samfund. Økonomisk usikkerhed og det konkurrenceprægede samfund kan skabe bekymring og større tvivl om, hvad fremtiden bringer.

Vi blev også overraskede over at opdage, at perfektionskulturen, som vi normalt forbinder med stræben efter 12-taller, og hvordan man tager sig ud på fx social medier, også har påvirket de unges økonomiske opfattelse. Mange af de unge, der er med i undersøgelsen, betragter enhver form for gæld som et "no go", hvilket kan afspejle et ønske om at opretholde finansiell kontrol og en pletfri økonomisk situation.

Vores undersøgelse har vist, at det er nødvendigt at tage hensyn til de komplekse faktorer, der påvirker unges mentale trivsel. Økonomi er en vigtig del af denne ligning, og det er afgørende at skabe forståelse og opmærksomhed omkring unges økonomiske udfordringer og bekymringer.

Vi håber, at denne undersøgelse vil bidrage til en øget forståelse af unges mentale trivsel, og hvordan økonomi kan påvirke den. Vi ønsker at skabe dialog og sætte fokus på vigtigheden af at støtte unge mennesker i deres økonomiske liv og hjælpe dem med at opbygge en fremtid, der er fyldt med håb, muligheder og evnen til at påvirke egen trivsel.

Vi vil gerne takke de 36 unge mennesker, der har delt deres historier og erfaringer med os og Fremtidsfabrik. Uden deres åbenhed og mod ville denne undersøgelse ikke have været mulig.

God læselyst.
Nordea

Introduktion af Fremtidsfabrik og studiet

I Fremtidsfabrik har vi gennem et årti arbejdet med at skabe os en dyb forståelse for ungdomslivet og ungdomskulturen i Danmark. Vi har fulgt den unge generation siden smartphonen blev formativ, vi har set, hvordan perfektionskulturen har præget mange unges valg af uddannelse, fællesskaber og onlineliv, og vi har erhvervet os en dyb forståelse for den trivselskrise, som lige nu præger et stigende antal unge. Dette arbejde danner et bagtæppe for denne undersøgelse.

I nærværende undersøgelse har vi undersøgt, om der er en sammenhæng mellem mistrivsel og dårlig økonomi. Vi har undersøgt, hvordan den perfektionskultur, som præger unge, påvirker deres forbrugsvaner og deres blikke på, hvad der er god og dårlig gæld. Vi har også undersøgt, hvordan den tidsalder, som vi lever i, en tidsalder præget af krig, inflation og kriser, påvirker unges tanker om deres økonomi og deres muligheder i fremtiden.

Vi hører ofte, at det er tabu at tale om økonomi - men hvordan oplever informanterne dette? Taler de med nogen, når de er bekymrede for deres fremtid og deres økonomi, og hvordan har de det med at tale om sådanne problemer?

På baggrund af indsigter og erfaring fra ti års arbejde med at forstå unge og på baggrund af dialoger med Nordea har vi skabt et dybt antropologisk design baseret på metoden, Cultural Probes. Her har vi fulgt 36 informanter fra tre udvalgte segmenter og deres forbrug, drømme og tanker. Vi er gået så tæt på informanterne, at man godt kan sige, at de har viet en periode af deres liv til den humanistiske videnskab. I en periode på tre uger har de været vores pennevenner. De har hver sendt os fire personlige breve, de har ført dagbøger med deres inderste tanker, de har taget billeder af deres gode og dårlige køb, og de har hver produceret en video, hvor de har indviet os i deres tanker og visioner for fremtidens bank.

Til trods for vores mangeårige og grundige arbejde med at kortlægge og forstå ungdomskultur, må vi erkende, at vi er blevet overraskede en hel del gange i løbet af vores arbejde med undersøgelsen. Nogle af vores hypoteser er manet til jorden, imens andre helt nye og uventede indsigter er dukket op. Disse indsigter vil vi løbende redegøre for i rapporten.

Der er dog to indsigter, som danner en forståelsesramme for hele læsningen af rapporten, hvorfor vi vælger at bryde dem allerede nu:

 # Ungdomskulturen har siden 1960'erne, hvor ungdomslivet og dermed ungdomskulturen for alvor opstod, været forbundet med en iboende følelse af udødelighed og uovervindelighed samt en accept af, at det er helt ok at begå fejl – “det hører jo ungdomslivet til.” Vi ser i denne undersøgelse en meget klar bevægelse væk fra dette. Her møder vi igen og igen informanter, der er hyper-bevidste om deres egen sårbarhed og utilstrækkelighed og/eller er angst for, at der igen kan opstå en krise, som i løbet af nul komma fem vil feje alle deres fremtidsmuligheder af banen. Denne frygt skaber i begge tilfælde en grad af angst, som præger informanternes blikke på deres økonomiske muligheder og handlinger i såvel nutiden som i fremtiden. For flertallets vedkommende skaber den samtidig en hyper-bevidsthed om forbrug og gæld. Samtidig møder vi igen og igen unge, som forventer af sig selv, at de har 100 pct. styr på deres liv og økonomi den dag, de bliver 18. Her er ingen plads til at fejle. Det er noget af en fordring, som utvivlsomt sætter dybe spor i de meget forskellige segmenter af informanter.

 # Vi har gennem de seneste år set, hvordan polariseringen og uligheden i samfundet vokser. Der er en stigende ulighed mellem rig og fattig. I denne undersøgelse sætter polariseringen også sine dybe spor. Inden undersøgelsen ønskede vi at segmentere informanterne baseret på uddannelsesniveau. Men efterhånden som analysen skred frem, blev det klart for os, at en segmentering baseret på uddannelsesniveau ikke længere gav mening. Det viste sig nemlig igen og igen, at en informant på FGU eller udenfor uddannelse, men med forældre med en god økonomi og en god uddannelse, lignende en informant på en universitetsuddannelse med tilsvarende forældre mere, end vedkommende lignende en anden informant på FGU med forældre med dårlig økonomi og uden uddannelse. Med andre ord så ser vi altså, at det er forældrenes økonomiske ståsted og uddannelsesniveau, som præger informanternes forbrug, holdninger og drømme, mere end det er informantens uddannelsesniveau og individuelle fremtidsmuligheder.

I forlængelse af den stigende polarisering ser vi også, hvorfor det sjældent giver mening at tale om unge som én målgruppe. De individuelle forskelle er simpelthen for markante. Derfor er nærværende rapport også delt op i tre segmenter af unge – også kaldt personaer.

Foto af probing kit

Metode

Rekruttering og screening af informanter

Undersøgelsen har i sin metodiske opbygning været designet som en åben afsøgning af, hvilke forhold der gør sig gældende i relation til unges økonomi. Vi har anvendt metoden Cultural Probing, der rummer en kombination af selvstændige refleksionsopgaver, hvor informanterne selv får mulighed for at give deres holdninger og refleksioner til kende, og personlige kvalitative interviews, hvor vi har mulighed for at spørge målrettet ind til deres besvarelser.

Med denne metode opnås et unikt og direkte indblik i informanternes hverdagsliv, deres private tanker og overvejelser, som det ellers kan være svært at få adgang til. Informanterne får gennem deres besvarelser mulighed for selv at invitere os indenfor i deres liv. Hermed skabes et trygt fundament for, at vi kan møde dem i øjenhøjde og på deres præmisser.

Metoden er desuden særligt egnet i situationer, hvor der kan være tabuisering hos informanterne. Dette er netop tilfældet i undersøgelsen her, hvor vi ønskede at finde ud af, hvorvidt økonomi er forbundet med tabuisering.

Vi har rekrutteret de 36 informanter gennem en åben ansøgningsproces, hvor vi har sikret os balance på følgende parametre:

- **Geografi:** Vi har sikret repræsentation af unge fra storbyer, provinsbyer samt små bysamfund i undersøgelsen.
- **Uddannelsesniveau:** Vi har sikret repræsentation af unge med såvel videregående uddannelse, mellemlange uddannelser, ungdomsuddannelser samt unge på FGU eller helt udenfor uddannelse.
- **Køn** – vi har sikret en ligelig kønsfordeling blandt informanterne, og der indgår to informanter med ikke-binær kønsopfattelse.

Rekrutteringen af informanter er sket gennem Fremtidsfabriks database af unge, som i forvejen er segmenteret efter

uddannelse, geografi, køn og interesser. Desuden har vi rekrutteret informanter gennem henvendelse til relevante uddannelser samt ved at annoncere efter informanter på Fremtidsfabriks sociale medier.

Alle informanter søgte om at deltage ved at sende en kort motiveret ansøgning. Fremtidsfabrik har holdt personlige ansættelsesinterviews med alle informanter og har på den måde vurderet dem egnede til at indgå i analysen.

Analysedesign

Analysedesignet er udformet sådan, at hver informant har fået tilsendt et fysisk brev med posten. Brevet indeholdt en række opgaver/probes, som de har løst selvstændigt. Herefter har de sendt brevet tilbage til os i en frankeret svarkuvert. Vi har anvendt dette analoge design, da det er vores erfaring, at vi på denne måde får et dybere refleksionsniveau, samt at informanterne sætter pris på denne pause fra den digitale virkelighed.

Informanterne har besvaret følgende probes.

Probe #1: Penneven

Informanterne har været Fremtidsfabriks pennevenner og har hver skrevet fire postkort/breve til os med udgangspunkt i nedenstående spørgsmål. Brevene har dels været en måde at indsamle viden på, men også et redskab til at skabe refleksion hos informanterne. Ofte tænker man ikke over eksempelvis sin økonomi, man lever bare sit liv. Brevene har tvunget informanterne til at lægge mærke til, hvilken rolle økonomi spiller i deres hverdag.

- **Postkort 1:** Hvordan er dit liv og din økonomi om fem år - best case og worst case? (Hvad er det for et liv og en fremtid, som du drømmer om at leve, og hvad er det for et liv og en fremtid, som du frygter?)

- **Postkort 2:** Beskriv en situation, hvor du enten har lånt penge eller stiftet gæld for at købe noget, du gerne ville have. Skriv også dine tanker om, hvornår du synes, det er ok at låne penge/stifte gæld, og hvornår du synes, det er dumt?
- **Postkort 3:** Ligger du nogle gange og spekulerer på fremtid og økonomi, inden du skal sove? Hvilke tanker gør du dig, og hvad er du bange for?
- **Postkort 4:** Hvem taler du med, når du har det svært enten med penge eller med andet? Fortæl om en god ven og om en voksen person, som du tør betro dig til – eller hvordan denne person skulle være?

Probe #2: Shoppingvaner

Anden probe handlede om at identificere, hvilke typer af forbrug som informanterne associerer med "godt forbrug", og hvad de omvendt føler er spild af penge. Samtidig er denne probe med til at give et indblik i de personlige værdier for hver enkelt informant. Vores forbrug siger meget om, hvem vi er, vores livsstil, og hvilke personlige værdier vi identificerer os med. Samtalen om gode og dårlige køb var en måde at opnå forståelse for dette.

- Informanterne har sendt en kort tekst (fem linjer) om, hvad de selv vurderer påvirker dem i deres shopping- og indkøbsvaner.
- Desuden har informanterne sendt os billeder af et til tre gode køb og et til tre dårlige køb samt korte billedtekster, der forklarer, hvorfor hvert køb var godt eller dårligt.

Probe #3: Spåkuglen (besvaret i forbindelse med interview)

Den sidste probe blev besvaret i forbindelse med de personlige interviews og var altså ikke udarbejdet på forhånd.

I denne probe bad vi informanterne om at tegne grafer, hvor de forudsagde udviklingen de næste ti år. Vi ønskede med opgaven at forstå, hvordan informanterne ser på fremtiden. Frygter de fremtiden og ser udfordringer og kriser for sig? Eller ser de muligheder og økonomisk vækst? Er der et sammenfald mellem deres personlige fremtidsforventninger og deres syn på verdens økonomiske udvikling?

Informanterne har udarbejdet tre grafer med følgende temaer:

- Min økonomi i løbet af de kommende ti år.
- Mine jobmuligheder i løbet af de kommende ti år.
- Verdens økonomi i løbet af de kommende ti år.

Personlige interviews

På baggrund af informanternes besvarelser af probe 1-3 har vi gennemført personlige interviews af 50-70 minutters varighed med hver af informanterne. Interviews er gennemført på Zoom med tilføjelse af et Miro board, hvor vi faciliterede samtalen om fotos samt probe 4.

Udgangspunktet for interviews var at identificere interessepunkter på baggrund af indsendte probes og at lade dette være den strukturerende faktor for interviewet.

Alle interviews er blevet optaget, og vi har således kunnet anvende denne dokumentation i forbindelse med analysen.

Diffusion of Innovations

Fremtidsfabrik arbejder som udgangspunkt altid med en baggrund i diffusionsteori. Vi har i denne analyse valgt at lade dette være en underliggende faktor og altså ikke at anvende diffusionsteorien eksplicit i opstilling eller afgrænsning af segmenter. Dette skyldes, at vi har set andre mønstre, som vi vurderer til at være mere relevante inddelingskriterier.

Diffusionsteorien betyder dog, at vi gennem analysearbejdet har et blik for, at tendenser spreder sig fra bestemte segmenter og gradvis udbredes til bredere dele af en given population. Vi har i analysen understreget dette, hvor vi finder det relevant. Dette gælder særligt spørgsmål om kommunikationsindsatser.

Læsevejledning

I en tid, som er præget af nye kønsopfattelser og en ny måde at bruge pronominer på, så har vi konsekvent valgt at anvende De/Dem/Deres i vores beskrivelser af de tre forskellige segmenter/personaer.

Persona #1

Nypuritaneren

Postkort #2

Beskriv en situation, hvor du enten har lånt penge eller stiftet gæld for at købe noget, du gerne ville have. Skriv også dine tanker om, hvornår du synes, det er ok at låne penge/stifte gæld, og hvornår du synes, det er dumt?

Jeg har heldigvis aldrig været i en situation indtil videre, hvor jeg har været nødsaget til at låne penge og stifte gæld. Jeg synes at det er ~~MEGET~~ vigtigt **ALTID** at have sin egen opsparing til uforudsigelige ting, så når der sker noget og man har brug for penge hurtigt skal man ikke låne penge. Man tager fra sin opsparing. Har man ikke en opsparing, synes jeg det er okay at stifte gæld i worst case scenario. f.eks. Man skal til begravelse, man skal flygte ud af landet, eller noget andet hvor liv og bød gælder. Jeg synes det er så dumt at stifte gæld bare for at opnå luksus ting som rejser, dyre middage og tøj. Når man kommer ud i voksenlivet med mand og børn er jeg helt sikker på at økonomien er meget vigtig så man ikke har problemer. Her lages der udgangspunkt i, at alkohol, vold og uretshandlinger ikke er en del af ægtekabets.

Postkort #3

Ligger du nogle gange og spekulerer på fremtid og økonomi inden du skal sove? Hvilke tanker gør du, og hvad er du bange for?

Jeg tænker tit på, at jeg er bange for, jeg ikke får råd til at leve det liv, som jeg håber på og drømmer om. Jeg er bange for ikke at være tilfreds med mit liv eller ikke føle, jeg får noget ud af det. Jeg er bange for at sidde fast et sted i mit liv begrænset af fx økonomi. Jeg tænker på om det er økonomisk frihed, der vil gøre mig glad eller om det blot er noget man bilder sig selv ind; at løsningen på alle problemer er penge... Jeg har altid drømt stort og har mange materialistiske drømme. Nogle gange bliver jeg nervøs for, at jeg ikke kan opnå disse og at jeg derfor ikke vil blive glad. Jeg kan være bange for at mine lidt for store og måske urealistiske drømme kan komme til at begrænse min tilfredshed. Jeg er bange for ikke at blive glad for mit liv.

Godt køb: "En kaffe og BMO. Jeg har tit lidt dårlig samvittighed over at bruge penge på sådanne ting, da man nemt skal af med et træls beløb, man kunne have brugt bedre, og man har selv mad/kaffe derhjemme, men her prioriterede jeg at hygge med min kammerat i solen."

Godt køb: "Mit Olympus zoom analog kamera. Købte det på dba for omkring et halvt år siden tror jeg, og jeg har været super glad for det. Et kamera er en investering i dit liv og dine minder, og jeg vil altid mene, at det er fornuftige penge!"

Gode og dårlige køb

Dårligt køb: "Det er stearinlys fra Ikea. Jeg synes stearinlys er enormt hyggeligt, men det er også skide dyrt. Det gør altid lidt ondt i maven at købe dem, fordi det principielt er ligegyldigt. Det læner sig op ad nytårskrudt, hvor man bogstaveligt talt brænder pengene af."

Dårligt køb: "En ret dyr hæklet top, som jeg dog bruger meget, men den har et relativt simpelt mønster, som jeg selv ville kunne hække, hvis jeg tog mig tiden. På den måde er det lidt spild af penge."

Næsten halvdelen af informanterne repræsenteres i dette Nypuritaner-segment, hvor der er en overrepræsentation af informanter, der identificerer sig selv som piger. Samtlige informanter i dette segment går enten på en lang videregående uddannelse eller på STX. Der er ingen informanter i dette segment, som går på FGU eller er udenfor uddannelse, og der er heller ingen informanter, som går på en mellemlang videregående uddannelse.

“Jeg frygter, at jeg bukker under: At jeg får stress, og at jeg derfor ikke kan færdiggøre min uddannelse og få et job. Hvis det sker, mister jeg kontrollen over min økonomi.”

Nypuritaneren lever et liv, som på overfladen forekommer misundelsesværdigt. De er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, skolen udføres til perfektion, og De har typisk et eller to studiejobs. Nypuritaneren stiller samtidig høje krav til sin egen sundhed, og træning er ofte en del af dagligdagen. Selv når energien faktisk ikke er til det, pisker Nypuritaneren sig selv ned i fitnesscenteret for at dyrke en omgang cardio eller yoga.

Sund mad, gerne økologisk, som er købt og dyrket lokalt, er også en del af den daglige rutine. Sund mad giver sammen med træningen en følelse af renselse og en tiltrængt snert af god samvittighed. Når Nypuritaneren virkelig skal forkæle sig selv, så tillader De sig at købe en surdejs BMO (bolle med ost) og et glas friskpresset appelsinjuice - men det skal helst være hjemmelavet, fordi den dårlige samvittighed ellers hurtigt kan nage.

Udefra set ville man nok sige, at Nypuritaneren lever det perfekte liv, men sådan føles det bare slet ikke indeni. Nypuritaneren er i sit indre liv præget af en konstant frygt for at fejle, en frygt for ikke at være god nok og en frygt for ikke at kunne leve op til sine egne idealer. Denne frygt kan udefra set virke ubegrundet, men det er den ikke nødvendig-

vis. Nypuritanerne døjer nemlig med så stor en grad af indre smerte, angst eller stress, at mange fra dette segment går til psykolog i et ihærdigt forsøg på at få styr på deres indre liv og tanker. Frygten for at gå til grunde og for at miste sin kerne efterlader sig dybe spor og fremtidsfrygt. En frygt, som blandt andet betyder, at Nypuritaneren reelt er bange for ikke at færdiggøre sin uddannelse og få et job.

“Jeg har aldrig været i gæld... og jeg kunne aldrig finde på at låne penge, med mindre det var absolut nødstilfælde, såsom en begravelse eller en krig.”

Nypuritaneren har et yderst asketisk blik på penge og økonomi, hvilket tydeligt afspejler sig i Deres forbrugsmønstre. De handler oftest i genbrugs- og secondhand butikker, dels fordi det er trendy, men også fordi det giver Dem god klima-samvittighed. De synes, at mikrotendenser og overforbrug er “prolet” og i øvrigt et udtryk for manglende selvkontrol. Det giver Nypuritaneren ren samvittighed, når De tager sig sammen og hækler eller strikker Deres eget tøj. Det er dog langt fra altid, at tiden tillader dette, hvilket Nypuritaneren godt kan bebrejde sig selv, for man burde jo kunne styre sin tid.

For Nypuritaneren er det et totalt no-go at stifte gæld, og her sondres på ingen måde mellem SU-lån, banklån eller kviklån. Al gæld er et tegn på manglende selvkontrol, og det er en glidebane, som næsten kun kan føre ét sted hen, og det er i helvede. Faktisk er det kun ok at stifte gæld, hvis man er døden nær - enten hvis der pludselig udbryder krig, og man har brug for at flygte hurtigt, eller hvis et familiemedlem er død, og man har brug for penge til at give vedkommende en værdig begravelse. Lån relateret til enhver form for hverdagsliv eller nydelse, såsom computere, studierejser eller husleje, er fuldstændig forbudt.

“Jeg er bange for, at jeg får børn, og at jeg så ikke kan give dem alt det, de ønsker sig - såsom en ny computer eller lækker mad hver aften.”

Nypuritaneren har haft en god og tryk opvækst med forældre fra middelklassen, god mad på bordet, rejser og nyt tøj fire til seks gange om året minimum. Der har aldrig manglet noget. De fleste Nypuritanere kender dog til en enkelt ven fra studiet, hvis forældre ikke har haft råd til lækre måltider, Apple-produkter og udenlandsrejser. Dette er skrækscenariet for Nypuritaneren - at få børn uden at have fuldstændig kontrol over økonomien og uden at kunne tilbyde sine børn præcis det, de har brug for. Denne tanke planter en frygt i Nypuritaneren, og det efterlader Dem med en reel frygt for at få børn ... “for hvad nu, hvis jeg fejler?” ...“hvad nu, hvis jeg ikke kan give mine børn den samme materielle velstand, som jeg selv har fået?”

“Jeg føler en stor grad af skam, når jeg køber stearinlys. Det er et klassisk eksempel på, at man bare brænder sine penge op. Jeg føler faktisk skyld over de fleste køb: Den sodavand, jeg købte efter træning, købet af mine sneakers, en øl i byen... ja, det meste.”

Nypuritanerens forbrug er præget af en konstant følelse af skyld og skam og et fravær af nydelse. Der er langt færre køb, der betragtes som gode køb, end der er køb, der betragtes som dårlige. Det, der virkelig giver en skyldfølelse, det er, når Nypuritaneren forbruger spontant: Når De spontant køber et abonnement til en streamingtjeneste, fordi De har lyst til at se en serie, når De glemmer Deres vandflaske til træning og ender med at måtte købe én, når De har glemt madpakken og derfor køber fastfood i frokostpausen, eller, allerværst, når De fristes i en tøjbutik og køber en trøje, som De reelt slet ikke har brug for. Det er jo ikke bare dumt, men også et udtryk for en totalt manglende selvkontrol.

Der er enkelte køb, som Nypuritaneren næsten kan retfærdiggøre for sig selv, og det er købet af genstande, som giver en følelse af at være kreativ, flittig og/eller miljøvenlig, såsom garn til at strikke, arkitektblyanter eller et polaroid-kamera. Nypuritaneren kan også i ny og næ retfærdiggøre købet af en økologisk BMO (bolle med ost) på en lokal cafe - men retfærdiggørelsen sker alene, hvis oplevelsen bidrager til at styrke Nypuritanerens sociale relationer.

Forbrugsmønstre - gode og dårlige køb

Det generelle billede er, at Nypuritaneren har en til to opsparinger. Den ene er en børneopsparing, som forældre og/eller bedsteforældre har sparet op, mens den anden er en personlig opsparing, som De selv har sparet op til gennem årene. Særligt unge, som har haft sabbatår under corona og derfor har arbejdet uden at kunne rejse, lader til at have forholdsvis gode, personlige opsparinger. Opsparingerne betragtes dog som “låste.” De skal bruges til udgifter til køb af lejlighed eller til “dårlige tider”. Vi har talt med flere informanter, som brugte en del af deres personlige opsparing til køb af rejser, computere eller indskud til lejlighed. Dette nager Nypuritanerens samvittighed og italesættes i alle tilfælde som et “lån” fra egen opsparing. Der er en forventning om, at “lånet” betales tilbage.

Gode og dårlige køb

I en periode på tre uger har informanterne taget billeder af de køb, som de har betragtet som henholdsvis gode og dårlige køb. De har løbende indsendt disse billeder til os sammen med korte billedtekster og forklaringer. I starten af dette kapitel har vi kurateret nogle af de gode og dårlige køb, som kendetegner Nypuritaneren, og som giver et konkret billede af Nypuritanerens forbrugskultur samt tanker og følelser forbundet med denne.

Konklusion - Nypuritaneren

I Fremtidsfabrik har vi gennem mange år arbejdet på at forstå den perfektionskultur, som vi ved er en central del af ungdomskulturen i dag. Vi har derfor fra begyndelsen af denne undersøgelse arbejdet ud fra en hypotese om, at selvsamme perfektionskultur ville præge nogle af informanternes forbrugskultur. Vi havde dog forventet, at perfektionskulturen ville resultere i et overdrevent forbrug af dyre tasker, middage og mærketøj og dermed sætte et enormt pres på forbruget og på alle dem, som ikke kan følge med.

I dette lys har det overrasket os at møde en perfektionskultur hos Nypuritaneren, som nærmest udspiller sig stik modsat. I undersøgelsen møder vi nemlig en perfektionskultur, som udspiller sig ved, at det perfekte forbrugsliv, er et liv, hvor man har fuldstændigt styr på sit forbrug, og hvor man for alt i verden ikke forbruger "ligegyldige" ting såsom tøj, man ikke har brug for, en fastfood-salat, når man kunne have medbragt madpakke, eller stearinlys, som jo bare går op i røg. Det har været en overraskelse for os at opdage, hvordan forbrug er meget tæt koblet sammen med følelsen af skyld og skam og med følelsen af ikke at have kontrol over sit liv. Denne følelse skal i et analytisk perspektiv forstås i lyset af, at Nypuritaneren som oftest lever et indre liv, som føles ude af kontrol. Det kan skyldes stress, angst eller depression - eller frygten for snart at blive ramt. Denne følelse af manglende indre kontrol resulterer så i et ekstremt behov for at kontrollere det ydre liv, herunder forbruget.

Dette mønster skal kobles sammen med den tendens, som vi kender i forvejen - nemlig selfmade- og klimatendensen. Det er for Nypuritaneren syndigt at sætte for mange CO2-aftryk, når de jo i virkeligheden bare burde tage sig sammen, og så er det altså bare både sejere og billigere at hække sin egen trøje frem for at købe den. Når Nypuritaneren skal gøre et køb, så er det altafgørende, at dette køb kan retfærdiggøres, fordi samvittigheden så faktisk kan blive delvist rensat. I hvert fald for en stund.

Samvittigheden kan renses ved, at købet styrker Nypuritanerens social expenses - således kan et nydelseskøb bedre retfærdiggøres, hvis det samtidig bidrager til at styrke Nypuritanerens fællesskaber, hvilket en BMO (bolle med ost) på en café med veninderne kan.

I et større perspektiv leder Nypuritanerens tanke- og handlemønstre tankerne hen på Max Webers bog "Den protestantiske etik og kapitalismens ånd", hvor han kortlægger, hvordan kapitalismen opstod som følge af reformatoren, Calvins, protestantiske virke i "Gudsstaten," Geneve. Bogens tese er, at kombinationen af den protestantiske etik, hvor man arbejder og arbejder for ikke at synde, rent faktisk skabte grobund for den kapitalistiske ånd og opblomstring i Geneve.

Nypuritaneren besidder protestantens etik. Spørgsmålet er bare, om De går til grunde, før De når at opleve den økonomiske opblomstring. Det er i hvert fald lige præcis det, De selv frygter.

Hvorfor synes Fremtidsfabrik, at det er vigtigt, at bankerne forstår Nypuritaneren og Deres behov?

Vi kan se, hvordan Nypuritaneren er en gruppe af unge, som i den grad har brug for følelsen af tilgivelse. De ville have gavn af at kunne tillade sig selv at have det godt uden følelsen af skyld og skam. Bankerne har gennem tiderne ageret "fornuftens stemme" for skiftende ungdomsgenerationer, som har haft et behov for denne stemme. Man kan nu konstatere, at Nypuritaneren har en indbygget "fornuftens stemme," som igen og igen forpurrer den nydelse, der bør kunne relateres til forbrug. I relation til Nypuritaneren har bankerne en opgave, som går ud på at lære Nypuritaneren, dels at det altså kan være ok at nyde sit forbrug, men også

at sondre mellem, hvornår det kan være ok at tage et banklån eller optage SU-lån, og hvornår det reelt er en dårlig ide.

Det er vores klare overbevisning, at de unge, som vi har talt med fra dette segment, er unge, som har en forholdsvis høj impact på deres venner og hermed på andre unge og de værdier og normer, som eksisterer i ungdomskulturen. De fleste unge fra dette segment er sponsorerede af mor og far, og på den måde kan man i hvert fald sige, at de har lettere ved at leve op til deres egne asketiske idealer om aldrig at låne penge. Situationen er dog den, at der findes en del unge - både fra dette segment og fra andre segmenter - der ikke er sponsorerede af mor og far, men som adapterer de samme regler og normer som Nypuritaneren, der er sponsoreret af mor og far. Dette kommer til udtryk hos en gruppe af informanter, som er mønsterbrydere. For dem er det et ekstra stort pres, når al gæld, også SU-lån, er et udtryk for dårlig selvkontrol og dårlig dømmekraft, fordi det kan bidrage til at sætte et urealistisk pres. I den yderste konsekvens vil de opleve, at de skal have to, måske tre studiejobs for at tjene penge til studiet, studierejser, BMO (bolle med ost) og genbrugsmode. Det er vores oplevelse, at informanter, som har mere end et studiejob, er yderligere i risikogruppen for at gå ned med stress og dermed i værste fald at droppe ud af deres studie. På den måde kan man sige, at Nypuritanerens asketiske moral kan være en hindring for, at der er lige muligheder for alle, uanset hvilken socioøkonomisk klasse, du er født i.

Persona #2

Hippie meets Wall Street

Postkort #1

Hvordan er dit liv og din økonomi om 5 år - best case og worst case?
(Hvad er det for et liv og en fremtid, som du drømmer om at leve, og
hvad er det for et liv og en fremtid, som du frygter?)

Mine fremtidsdrømme er et paradoks.
Mit største ønske om 5, 10, 20 år er at
være økonomisk uafhængig. Lige nu har jeg
min SU og mit job og min økonomi afhænger
kun af mig selv. Det jeg mener er, at
mine interesser ikke må være afhængige
af min økonomi i fremtiden. Det er her
paradokset opstår. Hvis der er gode
bølger, dropper jeg undervisningen og
kører til Klitmølle. Til sommer starter
jeg min kandidat for at rejse et halvt
år til Sydamerika. Men det er urealistisk,
at jeg kan leve på samme måde om
5-10 år. I hvert fald, hvis jeg gerne vil

Postkort #3

Ligger du nogle gange og spekulerer på fremtid og økonomi inden du
skal sove? Hvilke tanker gør du, og hvad er du bange for?

Ja, jeg ligger en gang imellem og tænker på økonomi
inden jeg skal sove. Som sagt er jeg betænkings-
fildt og drømmer om muligheder og frihed.
Nogle gange falder tankerne også på
betyrninger. Her er det største mareridt
at blive en del af "hamsterhjulet". Det
er ikke fordi, jeg er en hippie. Jeg frygter bare
arbejdsmarkedet om, at man arbejder for at kunne
holde fri: At man er bundet til et trættende
arbejde for at kunne møde betalingsdeadlines. Jeg
frygter at miste uafhængigheden og friheden,
da man er økonomisk bundet på hænder og fødder.
MEN dette er også kun de værste tanker om
fremtiden. Jeg glæder mig også til at blive ældre!

Godt køb: "70.000 investeret til rejser og oplevelser. Ikke et her og nu køb, men klart mit bedste køb/investering."

Godt køb: "Et af mine bedste køb er en rejse til Sicilien. Jeg havde i en længere periode været studietræt og havde virkelig brug for at opleve noget andet end endeløse afleveringer og knastørre akademiske artikler. Derfor flyttede min kæreste og jeg til Sicilien i tre måneder, hvor vi arbejdede i en lokal børnehave. Det kostede mange penge, men det var det hele værd."

Gode og dårlige køb

Godt køb: "Det er nye bremses til min cykel. Jeg ringede og spurgte, hvor meget det ville koste at få skiftet ved cykelsmeden, men det blev dyrt. Og så fandt jeg ud af, at det er ret nemt at skifte selv!"

Dårligt køb: "Mine Han københavnsko. Jeg er glad for de her sko, men der er også et aspekt i, at jeg lidt er tvunget til at være glad for dem. Relativt til, hvor meget jeg plejer at bruge på tøj, har de her sko været meget dyre. Og alt for dyre i forhold til, hvad jeg ellers kunne have fået ud af de penge."

Lidt mere end en fjerdedel af informanterne repræsenteres i dette segment. Informanter fra dette segment er typisk børn af hårdtarbejdende forældre fra middelklasse/øvre middelklasse. Der er en overrepræsentation af unge, der identificerer sig som mænd. De fleste informanter fra dette segment er i gang med en lang videregående uddannelse eller en STX, men der er også to informanter, som er udenfor uddannelse. Kendetegnende for dem begge er, at de drømmer om at uddanne sig selv udenfor det etablerede skolesystem.

“Mit worst case fremtidsscenario er, at jeg pludselig bliver fanget i ‘hamsterhjulet’: Et 8-16 job som lønslave og dybt afhængig af min løn. Mit best case er, at jeg bliver ved med at være økonomisk uafhængig, så jeg altid kun behøver at lave det, jeg har lyst til.”

Hippie meets Wall Street har gennem hele sin barndom observeret mor og far arbejde dagen lang, og når mor og far er kommet hjem, så har de meget ofte fortsat deres arbejde på laptoppen, mens de i ny og næ har brokket sig lavmælt over igen at skulle arbejde over. Familiens højdepunkt har været de årlige ferier til udlandet, som har givet tiltrængte pusterum i en hektisk og pakket hverdag. Dette liv er Hippie meets Wall Streets allerstørste frygt. De drømmer om en fremtid, hvor De er fri og uafhængig - akkurat ligesom de gamle hippier. En fremtid med fleksibilitet og spontane backpackerrejser til Indien med en low cost-øko-livsstil.

Men her stopper sammenligningen med den klassiske, “gamle” hippie også. Hippie meets Wall Street planlægger nemlig, at den økonomiske uafhængighed kommer fra investeringer i indexfonde og SU-lån og gennem kloge køb og salg af aktier. Hippie meets Wall Street er med andre ord det helt perfekte merge af en frihedselskende hippie og en hardcore Wall Street-børshaj.

Hippie meets Wall Street gør ikke alene oprør mod mors og fars arbejdsliv. Oprøret retter sig også mod samfundet og de normer, som har eksisteret blandt flertallet af unge gennem et halvt årti. En norm præget af perfektions- og præstationskultur, hvor man i sit uddannelses- og karrierevalg navigerer stålsat efter det, samfundet forventer af én og efter det, som er prestigefuldt. I denne præstationskultur er det nærmest givet på forhånd, at man skal læse jura, medicin, statskundskab eller psykologi, hvis man har snittet til det, ligesom det er givet på forhånd, at man færdiguddanner sig til nytte for ens image og til nytte for samfundet.

Hippie meets Wall Street hungrer efter at gøre op med denne præstations- og perfektionskultur. Det kan godt være, at De er i gang med en uddannelse indenfor psykologi, men det betyder ikke nødvendigvis, at De ønsker at arbejde som psykolog. Det kan nemlig lige så godt være, at Hippie meets Wall Street, som et oprør mod traditionerne og præstationskulturen, vælger at arbejde som tjener, kok eller kunstner, hvilket De elsker at fortælle højlydt og stolt til familiemiddage og til emsige studievejledere. Deres fremtid kan kun tiden vise og i skarp modsætning til Nypuritaneren, så trives Hippie meets Wallstreet med usikkerheden og den manglende fremtidskontrol.

“Jeg kunne aldrig finde på at stifte lovlig gæld, men ligesom så mange andre så har jeg optaget en slags ulovlig gæld - nemlig SU-lån. Men jeg bruger maks en tredjedel af lånet. Resten investerer jeg i Novo-aktier og indeksfonde, så jeg tjener dem ind igen.”

I modsætning til Nypuritaneren så insisterer Hippie meets Wallstreet på, at det er ok at nyde livet, og at forbrug ikke behøver være associeret med dårlig samvittighed. Forbilledet er de før-sokratiske filosoffer, for hvem formålet med livet var at opnå den absolutte lykke gennem et dybt kendskab til sig selv. Således møder vi også mange unge fra dette segment,

som trofast fører sokratiske dagbog for at udvikle sig selv åndeligt og mentalt.

Når Hippie meets Wallstreet skal nudge sig selv til at bruge penge og have det ok med det, så planlægger De en fed ferie, et sabbatår til Sydamerika, eller også køber De et surfbræt og tager en tur til Klitmøller, hvis vejret er godt. Det kan godt være, at Nypuritanerens strikse normer til forbrug også lurer i baghovedet, men Hippie meets Wall Street over sig flittigt på, at livet er for kort til at være nærig og restriktiv. Derfor tillader De sig også at "låne" 20.000 kroner af Deres egen opsparing for at komme ud på en fed ferie med gode venner eller kæresten.

Hippie meets Wall Street har det en del mere afslappet med lån end Nypuritaneren - der er behov for at gøre op med perfektionskulturen og angsten for at leve, mener De. Deres mere afslappede forhold til penge og forbrug hænger dog også sammen med, at De gennem flere år har uddannet sig selv i investeringer og aktier. De har talt med familiemedlemmer, som ved meget om økonomi og investeringer, og typisk har De en mentor, som løbende rådgiver Dem. De har læst tykke bøger om Novo, Google og Tesla, deres yndlings podcast er med Lex Friedman, og De tager kurser i økonomi og investering på Coursera eller på Youtube. Når Hippie meets Wall Street låner penge, så er det med omtanke og med et mål om, at lånet i sidste ende skal generere overskud samtidig med, at det kan gå til fede oplevelser og personlig nydelse. Hertil passer SU-lånet helt perfekt, og strategien er her, at De optager lånet, investerer to tredjedele og så bruger den sidste tredjedel på rejser og oplevelser. Resten lægges til side, til når De i fremtiden eventuelt skal købe en lejlighed.

*"Mine penge skal gå til oplevelser, ikke materielle ting, som ingen værdi har. Jeg prøver at leve for 100 kroner om ugen."
"Når jeg går i byen, smugler jeg alkohol ind, jeg har kun fem sæt tøj, og jeg køber genbrugs-tech - og så investerer jeg mine penge, så slipper jeg også for at låne ud til venner."*

At rejse er at leve for Hippie meets Wall Street, og derfor er samvittigheden næsten helt ren, når De igen og igen bruger penge på rejser og oplevelser. Til gengæld er De uhyre snusfornuftig, når det kommer til køb af mad, tøj og elektroniske devices. Her er målet at komme så tæt på et ugentligt forbrug på 100 kroner som overhovedet muligt, og Hippie meets Wall Street benytter sig af en del hacks for at nå dertil: Måske arbejder De som tjener på en restaurant eller også kender De en, som gør, hvilket giver en del gratis mad. Måske har De en onkel eller forældre, som tager Dem med på indkøb, eller også rejser De velvilligt forbi mor og far en gang om ugen for at få fyldt madposen op. De køber tekstilmaling og værktøj, så der kan spares penge.

De kan også sagtens finde på at hacke sig til diverse skraldetips på YouTube. Whatever works. I modsætning til Nypuritaneren er den optimale nydelse ikke at sidde på en café og spise en surdejs BMO (bolle med ost). Det synes Hippie meets Wall Street er spild af penge. Når Hippie meets Wall Street går i byen, dummer De sig heller ikke ved at købe en dyr drink - heller ikke selvom den er økologisk. Hvorfor dog gøre det, når man kan blande sin egen og tage med hjemmefra i en lille lommelærke?

Hippie meets Wall Street har altid penge på en af sine konti, men det værste De ved er at låne penge ud til venner. Det er akavet at bede om at få pengene tilbage, og frygten for aldrig at få pengene tilbage er næsten ikke til at holde ud. Før i tiden kunne man bruge appen WeShare, når man lånte penge ud eller delte udgifter. Men den app findes ikke mere, så nu undgår Hippie meets Wall Street helst at låne penge ud. Her er det næsten som om, at investeringerne bliver en måde at undgå at forholde sig til at skulle låne penge ud. Ved at have pengene på en anden konto, som ikke er en forbrugskonto, så har De jo ikke pengene til rådighed.

“Jeg er begyndt at tale med mine venner om økonomi, men det har været og er stadig lidt svært.” “Jeg ved, jeg er privilegeret, og et eller andet sted harmonerer det ikke med mine antikapitalistiske værdier om lighed.”

Det er sjældent, at Hippie meets Wall Street bekymrer sig dybt. Deres bekymringer vedrører i højere grad frygten for en fremtid uden frihed og fleksibilitet, end de vedrører decideret økonomiske bekymringer. Hippie meets Wall Street er en risk taker, som samtidig har følelsen af at have styr på investeringerne. De omgås dog med venner, som ikke nødvendigvis kommer fra den samme familiemæssige baggrund, som De selv gør, eller som ikke har lige så godt styr på finanserne. Hippie meets Wall Street undgår helst at tale om økonomi og investeringer med disse venner. Ikke fordi De som sådan er nærige på råd, men mere fordi De ved, de kommer fra et privilegeret udgangspunkt, og De ønsker ikke at fremstå ophøjede i forhold til Deres venner. Derfor foretrækker De at tale om økonomi med familien eller med venner, som ikke tilhører inderkredsen.

Forbrugsmønstre - gode og dårlige køb

I en periode på tre uger har informanterne taget billeder af de køb, som de har betragtet som henholdsvis gode og dårlige køb. De har løbende indsendt disse billeder til os sammen med korte billedtekster og forklaringer. I starten af kapitlet har vi kurateret nogle af de gode og dårlige køb, som kendetegner Hippie meets Wall Street, og som giver et konkret billede på Hippie meets Wall Streets forbrugskultur samt tanker og følelser forbundet med denne.

Det generelle billede er, at Hippie meets Wall Street har en børneopsparing, som enten forældre eller bedsteforældre har finansieret. Mange fra dette segment har valgt at investere halvdelen eller hele børneopsparingen i indeksfonde eller lignende. Det typiske billede er, at de har fået råd af mor, far eller et andet familiemedlem til denne investering. Banken har ikke været involveret. Enkelte unge fra dette segment har

givet sig i kast med selv at investere børneopsparingen, nogle fordi de har læst grundigt om det, mens det for andre lader til at være lidt mere spontant og tilfældigt. Udover børneopsparingen så har mange unge fra dette segment taget et SU-lån, som de maks har brugt en tredjedel af, mens resten er blevet investeret i aktier eller lignende. De fleste har investeret hele SU-lånet og italesætter det som et “ulovligt lån” - de er reelt i tvivl om, hvorvidt det er en lovlig handling at låne penge til en billig rente for at investere dem og spare op til efter endt studie.

For Hippie meets Wall Street er nydelseskøb lig køb, som skaber gode oplevelser, såsom rejser, koncerter, snowboards, ski og vandrestøvler. Der investeres i det gode liv, og Hippie meets Wall Street overbeviser gerne sig selv om, at “det er ok at låne” fra en af investeringerne eller børneopsparingen, hvis “lånet” går til en oplevelse for livet.

I sit hverdagsforbrug er Hippie meets Wall Street spartansk - der går sport i at leve for et ugentligt minimumsbeløb, hvilket sker gennem lifehacks som gratis mad, fem stykker tøj og delecykler.

Konklusion - Hippie meets Wall Street

I Fremtidsfabrik har vi gennem et årti undersøgt unges drømme og ønsker relateret til studie- og arbejdsliv. Her har vi igen og igen kunnet konkludere en præstations- og performancekultur, som har præget størstedelen af unge. En kultur, som handler om at få det højest mulige snit med et formål om at læse den mest prestigefyldte uddannelse, selvfølgelig på normeret tid, for så at kunne igangsætte karrieren. Denne kultur har været præget af en høj arbejdsmoral og en drøm om at komme ud og gøre en forskel for samfundet og for verden. At have et meningsfyldt arbejde og at kunne arbejde minimum 37 timer om ugen (gerne mere) har været forbundet med prestige for akademisk mindedede og talentfulde unge. Vi har dog set nybrud i nogle af vores nyeste undersøgelser,

som har undersøgt unges studievalg og fremtidsdrømme. Her er vi begyndt at se tegn på, at de mest akademisk mindedde unge faktisk tager sabbatår og bryder med hamsterhjulet, ligesom mange bryder med narrativet om, at arbejdet er den eneste vej til at realisere sig selv.

Det er præcis dette nybrud, vi også ser udfolde sig hos Hippie meets Wall Street-segmentet. Unge i dette segment er typisk talentfulde, akademisk mindedde og besidder uden tvivl en enorm skaberkraft og er en potentielt stor ressource for samfundet - men de er trætte af at blive reduceret til en ressource. De er trætte af performancekultur og fremdriftsreformer, og de er trætte af at se mennesker omkring sig gå ned med stress på stribe. De har samtidig mistet troen på, at arbejdet som læge, jurist eller ingeniør kan forandre verden. De har mistet troen på samfundskraften, og det er præcis heri deres fremtidsdystopi opstår. Deres frygt for en dårlig økonomisk fremtid hænger tæt sammen med deres frygt for at blive en del af hamsterhjulet bestående af et mere og mere fortravlet og presset arbejdsmarked. For at hacke denne frygt kaster de sig så mere eller mindre strategisk ud i en tilværelse som investerings- og aktiehajer. Vi har i tidligere undersøgelser mødt forskellige unge, der ligesom Hippie meets Wall Street-segmentet har kastet sig ud i livet som børshaj efter en "how to retire when I'm 40" logik, men det er første gang, at vi ser, hvor udbredt tendensen er blevet, og det har overrasket os i en grad, hvor vi rent faktisk mener, at det har en høj samfundsrelevans.

Hvorfor synes Fremtidsfabrik, at det er vigtigt, at bankerne forstår Hippie meets Wall Street og Deres behov?

Flere informanter har været opmærksomme på, at der findes muligheder udenfor de traditionelle danske banker, hvor renter/gebyrer kan være bedre og fleksibiliteten større. Dette gælder for nogle, når de taler om deciderede investeringsplatforme som Nordnet, men de er også opmærksomme

på, at nye aktører er på vej ind på det traditionelle bankmarked. Det seneste eksempel på dette er Apple's tilbud til amerikanske kunder, hvor de tilbyder en opsparingskonto via Apple Pay med en rente på 4,15 pct. Tilbuddet sker i samarbejde med Goldman Sachs og er under visse betingelser. Det er dog tænkeligt, at lignende tilbud kan ramme det danske kundesegment. I dette tilfælde vil troværdighed og en god kunderelation blive et afgørende forretningsparameter, altså spørgsmålet om, hvad der er forskellen på "bare en app" og så "en bank".

I Fremtidsfabrik identificerede vi tendensen om investeringer og et stigende behov for økonomisk uafhængighed for tre år siden. Dengang var det en innovatørtendens, som var forbeholdt en mindre gruppe af unge økonomiske hackerschoolere, der satte sig dybt ind i de økonomiske aspekter og som samtidig uden undtagelser fik grundig hjælp fra familien, så de ikke endte med at fejlinvestere og miste deres formuer. I denne undersøgelse ser vi, hvordan tendensen har spredt sig til et større majoritetssegment, og det er derfor ikke længere alle Hippie meets Wall Street-unge, som har forudsætningen til at sætte sig grundigt ind i tingene. Disse unge risikerer at komme ud på et galt spor, og de har reelt set brug for rådgivning, vejledning og hjælp. For bare et par år siden så vi kun denne tendens hos innovatørerne - nu har den bredt sig til majoriteten af særligt unge mænd. De sætter sig ikke lige så grundigt ind i sagerne og får ikke den samme hjælp hjemmefra som den første bølge af meget ressourcestærke unge. De risikerer at komme ud af et galt spor, og i den perfekte verden kan bankerne agere skytsengle og troværdige rådgivere for Hippie meets Wall Street.

Persona #3

Samfundets Fighter

Postkort #1

Hvordan er dit liv og din økonomi om 5 år - best case og worst case?
(Hvad er det for et liv og en fremtid, som du drømmer om at leve, og
hvad er det for et liv og en fremtid, som du frygter?)

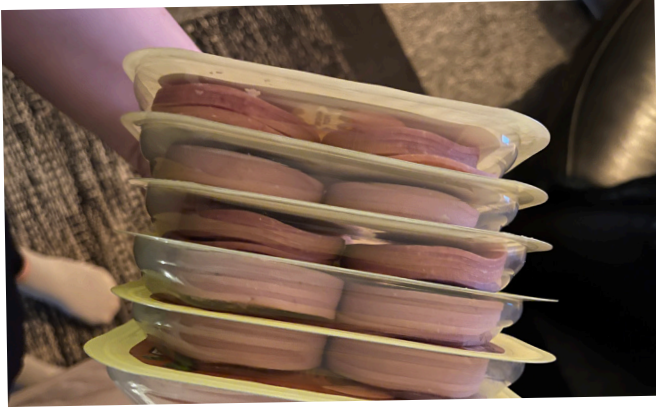
Jeg håber og være uddannet
Pædagogisk assistent ha et lille
job ved siden af, så jeg ikke
skal vende hver en krone.
at jeg kan have en fast
dag med en veninde hvor vi
tager på cafe, eller jeg kan
indviter kæresten i biffen/cafe.
at jeg kan købe julegave og
fødselsdags gaver til familien
og kæresten
det værreste ville være hvis jeg
ikke bliver uddannet eller ^{ikke} finder
job og er på kontant hjælp de
næste 10-15 år

Postkort #3

Ligger du nogle gange og spekulerer på fremtid og økonomi inden du
skal sove? Hvilke tanker gør du, og hvad er du bange for?

Det ikke fordi jeg konstant tænker på
min fremtid. synes mere at jeg tænker
"Hvordan skal jeg have råd til at tage ud
med mine venner i weekender", fordi
tager jeg ud med vennerne kan jeg
ikke spare de penge op.

Er bange for at jeg modsat lever
mere i nuet og ikke tænker på fremtid.
For når man er ude med sine venner
kan jeg godt finde på at tage pengene
fra min opsparing og bruge dem
fordi jeg tænker "Når jeg får løn næste måned
sætter jeg dem ind på min konto" og det
frygter jeg fortsætter

Godt køb: "Nedsatte varer - efter inflationen bliver der oftest købt mad med lav holdbarhedsdato. Det betyder, at jeg sparer en del penge, og at maden når at blive spist, inden den bliver for gammel."

Godt køb: "Helikoptertur til min kæreste til hans fødselsdag var et godt køb!"

Gode og dårlige køb

Både godt og dårligt køb: "Min Guccitaske er både et godt køb, men også et lidt dårligt køb. Det sidstnævnte er grundet, at det er en meget unødvendig genstand, som jeg sagtens havde kunnet leve uden. Dog skal det siges, at jeg på samme tid er rigtig glad for den, og jeg mener også, at det på en måde er en investering for mig, idet det er en genstand, som holder i mange år, og så stiger den i værdi, til når jeg en dag vil sælge den videre."

Dårligt køb: "Jeg skulle have lavet mad hjemmefra, men købte mcd i stedet."

Samfundets Fightere udgør cirka en femtedel af informanterne i denne undersøgelse. Der er en nogenlunde ligelig fordeling af personer, der identificerer sig som drenge og personer, som identificerer sig som piger, og det lader til, at drengene er dem, der reelt er hårdest ramt økonomisk. Der er en enkelt informant fra dette segment, som studerer på en lang videregående uddannelse, mens de andre enten går på en mellemlang videregående uddannelse eller STX. Der er også en enkelt FGU-elev blandt informanterne.

“Jeg frygter for en fremtid, hvor jeg ikke kan få arbejde, og hvor alle andre har sparet op undtagen mig.” “Jeg har bare brugt pengene dumt.”

Samfundets Fighter er som oftest ikke sponsoreret af mor og far. De har derimod fra en tidlig alder været vant til at skulle klare sig selv. Typisk har De fra barnsben haft et job, og dermed har de bidraget til at finansiere udgifter til tøj, makeup og biografture med vennerne. På denne måde er det som om, at Samfundets Fighter har et realistisk blik på økonomi. De sondrer mellem god gæld og dårlig gæld, og De kender godt forskellen på et kviklån og et almindeligt banklån. Når dette er sagt, så er det ikke altid, at Samfundets Fighter har kunnet følge den sunde fornuft, og derfor er det ikke ualmindeligt, at De er kommet til at stifte dum gæld, såsom et kviklån. Samfundets Fighter har gennem sin grundskole og ungdomsuddannelse været omgivet af privilegerede unge, som har haft en til to opsparinger, og på en eller anden måde sætter dette et pres og udmønter sig i en form for dårlig samvittighed og frygt for økonomisk undergang, “når nu alle andre har alle de opsparinger, hvad skal der så blive af mig?”

Samfundets Fighter har haft en nogenlunde tryk økonomisk barndom, men der har langt fra altid været råd til sommerferier i udlandet og nyt sommertøj. Samfundets Fighter drømmer selvfølgelig om det, som De ikke har haft, og derfor møder vi igen og igen unge fra dette segment, som meget bevidst har valgt uddannelse efter økonomi og jobsikkerhed.

Drømmen om rigdom og økonomisk velstand er på ingen måde tabu eller dårlig stil for Samfundets Fighter, hvilket den er for både Nypuritaneren og Hippie meets Wall Street - tværtimod så lever denne drøm i bedste velgående og uden nogen som helst form for skam.

“Jeg har taget SU-lån, og de kom ved en fejl til at give mig for mange penge, så nu hænger jeg på en latterlig gæld på 29.000 kroner.”

Det er ikke ualmindeligt, at Samfundets Fighter har stiftet gæld. Nogle unge fra dette segment er kommet til at tage et kviklån, fordi det har været nødvendigt at købe en bil for at komme frem og tilbage mellem hjemmet og studiet, mens andre har stiftet et kviklån for at få råd til at komme med på en rejse i forbindelse med studiet. Samfundets Fighter har en høj bevidsthed om, at det er dumt at stifte kviklån, og mange har da også været en tur forbi banken først for at bede om lånet. Her er De blevet sendt hjem igen med en forklaring om, at Deres rådighedsbeløb ikke har været højt nok.

De fleste unge fra dette segment har dog undgået at stifte dårlig gæld, men mange har derimod taget et SU-lån i forbindelse med studiestarten. Nogle har taget lånet, fordi de havde hørt, at det kan betale sig at tage et SU-lån på grund af den lave rente og så sætte SU-lånet ind på en opsparingskonto. Her ligner Samfundets Fighter Hippie meets Wall Street-segmentet. Men i modsætning til Hippie meets Wall Street så er det alligevel ikke lykkedes for Samfundets Fighter ikke at bruge af SU-lånet - faktisk er hele lånet opbrugt, og når vi spørger, hvad pengene er brugt til, så er svaret, “hmm, det ved jeg faktisk ikke helt rigtigt, det er nok brugt på dyre smykker, sushi og drinks i byen... Men jeg ved det ikke helt.”

“Jeg hader nærige mennesker. Jeg er slet ikke nærig, jeg gav min kæreste en tur i helikopter i fødselsdagsgave og en sushi-middag.”

Samfundets Fighter har absolut intet moralsk problem med at bruge penge. Det giver en god følelse at bruge penge på biler, tøj, mad og makeup. Når Samfundets Fighter skal forkæle sig selv, så foregår det ofte på appen Shein. Her kan man købe kvalitetstøj til næsten ingen penge - faktisk kan man købe syv kjoler for 1.000 kroner, hvilket opleves som et super godt køb. Samfundets Fighter kunne ikke drømme om at købe tøj i genbrugsbutikker. De ved godt, at sådanne butikker giver nogle unge en helt særlig vibe, men den vibe mærker De på ingen måde selv. De forbinder genbrug med gamle mennesker og med tøj, der lugter og associerer på ingen måde genbrug med klima og bæredygtighed.

Mens Nypuritaneren forbinder det med tabu at blive inspireret til køb og forbrug på Tik Tok og Instagram, så forbinder Samfundets Fighter det med prestige. Der er intet bedre end at blive inspireret til et godt køb til luksusværelset på Tik Tok af Yass_ootd eller noget lækkert makeup af Gjuanita.

Når Samfundets Fighter har penge, så elsker De at dele ud. Det giver en følelse af lykke og en følelse af i et kort øjeblik at være en rockstjerne. Den følelse elsker Samfundets Fighter, så når Deres kæreste har fødselsdag, så køber De gladeligt en helikoptertur over København efterfulgt af en lækker sushi-middag - også velvidende, at De så skal leve på røven resten af måneden. Når Samfundets Fighter er på røven, så kan De godt have tendens til at isolere sig selv. Det er langt nemmere at blive hjemme, end det er at skulle sige, at man ingen penge har. Samtidig kan det faktisk også være rart nogle gange bare at være sig selv. De sociale arrangementer på studiet føles ofte overvældende.

“Det skulle ikke undre mig, at der pludselig kommer en helt ny krise, som fucker alting op. Det skulle heller ikke undre mig, at jeg ikke får et job på grund af mit udseende (tørklæde). Folk kan godt finde på at dømme os brune.”

Samfundets Fighter har prioriteret at tage en uddannelse, hvor der på papiret er gode jobmuligheder. Vi møder mange fra dette segment på uddannelser som lærer og pædagog, men vi møder også nogle på uddannelser indenfor business og HR. Selv om Samfundets Fighter har truffet et forholdsvis sikkert studievalg, så nager fremtidsfrygten alligevel konstant. Samfundets Fighter har i mange tilfælde oplevet, hvordan corona og inflationskrisen har ramt Deres familie hårdt, og det er derfor ikke så underligt, at frygten for en ny krise ødelægger fremtidsoptimismen. Samtidig er det også karakteristisk for Samfundets Fighter, at De ofte har følt sig nedprioriteret og tilsidesat - ja måske ligefrem diskrimineret af samfundet. Derfor har De som oftest negative forventninger til egne karrieremuligheder. Hvad nu, hvis politikerne pludselig ændrer lovgivningen og dermed gør min uddannelse irrelevant? Eller hvad nu, hvis jeg ikke kan finde en virksomhed, som vil ansætte mig, fordi jeg er muslim og går med tørklæde, selv om jeg er den på min årgang, der får de bedste karakterer? Eller hvad nu, hvis jeg ikke kan få et job, fordi jeg har læst min bachelor i HA på SDU Slagelse og ikke på CBS, som er det mest prestigefyldte?

Samfundets Fighter ved godt, det egentlig ikke er rationelt, at De frygter for sin fremtid og sine muligheder, fordi De jo har gjort sig umage, og De har jo en god studie- og arbejdsmoral. Men uanset hvor meget De prøver, så kan frygten for at fejle og frygten for ikke at slå til holde Dem vågne nat efter nat.

Forbrugsmønstre - gode og dårlige køb

Det typiske billede er, at Samfundets Fighter hverken har en decideret opsparing eller en børneopsparing, men derimod i de fleste tilfælde en SU-gæld, som ophober sig. I nogle tilfælde kan der også være anden gæld, såsom kviklån eller lån relateret til forbrug, men alle informanter fra dette segment i denne undersøgelse har tilbagebetalt eller har næsten tilbagebetalt disse lån.

Samfundets Fighter får i modsætning til informanterne fra de to andre segmenter ikke meget økonomisk hjælp fra mor og far. I sjældne tilfælde får de 200 kroner til en bytur efter en familiefest, men det sker ikke ofte. Samfundets Fighter spejler sig ofte i forældre, som ikke har fuld kontrol over deres økonomi, og det er helt klart et mønster, som De rigtig gerne vil bryde med. Derfor tager De en fornuftig uddannelse og forsøger at styre forbruget. Det er dog ikke altid nemt. Fristelsen til at købe dyre mærkevarer, biler og spontane onlinekøb er stor og som oftest svær at styre. Dette resulterer i, at pengene ofte er små fra midt på måneden, så her må den eftertragtede luksuriøse livsstil med take away-sushi erstattes af tilbudsvare, som er udløbet, og aftener hjemme foran fjernsynsskærmen, fordi der ikke er penge til at lave sociale ting med vennerne.

Nypuritaneren og Hippie meets Wall Street har det til fælles, at de synes, det er både "dårlig stil" og "prollet" at købe masser af tøj, takeaway og dyre brands. Her adskiller Samfundets Fighter sig markant. I Deres optik kan tøj, oplevelser og mad ikke blive "luksus nok" - jo større armbevægelser, jo bedre. Derfor elsker Samfundets Fighter, når De kan invitere kæresten på en helikoptertur, eller når De kan gå i byen og drikke dyre drinks med vennerne i sit nye outfit fra Shein iført en taske fra Gucci.

Konklusion - Samfundets Fighter

I Fremtidsfabrik har vi tidligere arbejdet med at forstå unges forbrugsmønstre - dette gjorde vi i en længerevarende periode for fem til syv år siden i forbindelse med et CSR-projekt for en anden større bank. Dengang så vi tydeligt, hvordan det at have den sidste nye iPhone eller det at have den helt rigtige Acnetaske var forbundet med høj grad af prestige blandt unge på tværs af socioøkonomiske skel. Vi så også dengang, hvordan det var svært for unge fra økonomisk dårligere stillede hjem at følge med det materialistiske ræs.

I denne undersøgelse ser vi så, hvordan unge fra både

Nypuritaner- og Hippie meets Wall Street-segmentet tager afstand fra mikrotendenser og fra den forbrugskultur, som før i tiden prægede deres segment. I disse to segmenter beskrives det som "prollet" (proletaragtigt) at være den, der er på jagt efter den nyeste iPhone eller at være den, der konstant skal have den nyeste taske fra et givent brand.

I dette lys har Samfundets Fighter fået en slags patent på at være storforbruger af materielle goder. Det er muligvis også derfor, at det udelukkende er unge fra dette segment, som har en høj bevidsthed om, at de skal vælge en uddannelse med gode jobmuligheder eller en uddannelse, der giver en god og høj løn. Drømmen om rigdom og drømmen om at arbejde forholdsvis meget for at kunne opretholde en god levestandard lever intakt hos Samfundets Fighter.

Dette skal også ses i lyset af, at Samfundets Fighter har et andet perspektiv på, hvad et meningsfyldt arbejdsliv betyder end de andre segmenter. For Samfundets Fighter er det meningsfyldte arbejdsliv først og fremmest defineret ved, at man gør en positiv forskel det sted, man er. Det kan være i relation til sine elever, hvis man er lærer, eller i relation til kollegaer på et business-job. Der er ikke de samme bristede forventninger til et arbejdsliv, hvor mening betyder at gøre verden til et bedre sted. De har aldrig haft disse ekstremt høje forventninger, og tilsvarende har De heller ikke skuffelsen over ikke at kunne honorere sådanne forventninger og deraf medfølgende modvilje mod arbejdslivet.

I undersøgelser om unge og mistrivsel ser vi generelt, hvordan mistrivsel har gjort sit indtog blandt unge i middelklassen/øvre middelklasse, særligt når vi taler mistrivsel som følge af perfektionskultur. Denne undersøgelse giver en god indikation af, at Samfundets Fighter langt hen ad vejen går fri for presset fra perfektionskulturen. Det er nemlig ikke unge i dette segment, som lider af skyld, skam og stress. Her lader det til, at en vis form for robusthed præger unge i dette segment. Det er som om, at de allerede har haft oplevelsen

af at slå sig, og at de har mærket, at det kan man godt gøre og komme videre derfra. På denne vis bliver frygten for ikke at slå til ikke transcenderet til en metafysisk angst for det ukendte.

Et par unge fra dette segment har frekventeret en psykolog, typisk i deres barndom, men hyppigheden er ikke lige så høj, som den er hos Nypuritaneren. Vi møder heller ingen unge fra dette segment, som er bange for ikke at kunne klare deres uddannelse og siden karriere, fordi de er bange for at gå ned med stress. Angsten for ikke at skabe sig en god økonomisk fremtid hænger sammen med noget andet for Samfundets Fighter. Den hænger sammen med frygten for, at der kommer en ny krise, frygten for, at de ikke kan blive inkluderet på en arbejdsplads på grund af hudfarve eller en diagnose eller frygten for, at politikerne pludselig ændrer på noget lovgivning, således at deres uddannelses- og karrierevej ikke længere er relevant og giver jobmuligheder.

Hvorfor synes Fremtidsfabrik, at det er vigtigt, at bankerne forstår Samfundets Fighter og Deres behov?

Vi har i vores screening af informanter vægtet diversitet baseret på socioøkonomisk baggrund, etnicitet og uddannelsesniveau samt køn højt. Det har vi gjort ud fra en antagelse om, at forskellige segmenter af unge har forskellige udfordringer relateret til økonomi, og ud fra en betragtning om, at de trivselproblematikker, som vi generelt ser, kommer forskelligt til udtryk alt efter hvilken type af unge vi taler med.

I denne analyse har vi dog udelukkende involveret unge i denne undersøgelse, som vi oplever har en vis handlekraft, og som dermed besidder et potentiale til at skabe sig en positiv økonomisk fremtid. Dette karaktertræk gør sig også gældende for unge, som tilhører Samfundets Fighter-segmentet, omend de er mere udfordrede, samt at nogle af dem

reelt har brug for en hjælpende hånd. Hvis de får denne hjælpende hånd, så vurderer vi dog, at Samfundets Fightere kan få en lys fremtid og kan skabe en lys fremtid for kommende generationer. Der er samtidig ikke nogen tvivl om, at det kan gå to veje for Samfundets Fighter.

Samfundets Fighter er relevant for Nordea at fokusere på, fordi det netop er et segment, hvor der både er mulighed for succes og fiasko. Dermed er det et segment, hvor der er reel mulighed for at påvirke social mobilitet og at mindske økonomisk (og social) ulighed. Dette gør sig i mindre grad gældende for de andre segmenter, hvor den sociale mobilitet i vidt omfang er begrænset til forskellige sub-segmenter indenfor den overordnede gruppe af økonomisk ressourcestærke.

Det er tydeligt, at Samfundets Fighter er det segment, der er genstand for den største mængde markedsføring. Dette sker på sociale medier som Tik Tok, Instagram mv., og med metoder, der bygger på aggressiv dataindsamling. En del af dette billede er også udbydere af finansielle produkter som eksempelvis kviklån eller hurtige låneaftaler i forbindelse med køb. Samfundets Fighter er i højere grad end andre segmenter tilbøjelige til at lade sig påvirke af disse typer af markedsføring, hvorfor det er relevant at fokusere på dette segment ift. indsatser, der søger at fremme god adfærd ift. denne type af markedsføring.

Sammenhæng mellem trivsel og økonomi - konklusion

Vi har i denne undersøgelse ønsket at forstå sammenhængen mellem unges trivsel og unges økonomiske situation. Fælles for forskellige segmenter af unge er, at de alle kan ligge søvnløse på grund af tanker om økonomi, og at tanker om økonomi og fremtid fylder en hel del.

Det er desværre også et fællestræk, at de negative tanker om fremtiden og om økonomi generelt fylder mere end de positive. Fremtiden anskues ikke som lys og fuld af muligheder, men snarere som problemfyldt og latent farlig.

Vi kan samtidig konkludere, at unge fra forskellige segmenter er rundet af meget forskellige opfattelser og idealer om "det gode liv og den gode fremtid," hvorfor vi ikke kan komme med en samlet konklusion, men derimod med tre konklusioner, som repræsenterer de tre forskellige segmenter af unge: Nypuritaneren, Hippie meets Wall Street og Samfundets Fighter. Disse forskelle er vigtige at have blik for. Nuancerne skaber en dybere forståelse for, hvilke løsninger og hvilken rådgivning, som er relevant for hvert enkelt segment. Kun på den måde kan man skabe løsninger, som er med til at mindske uligheden hos en generation af meget forskellige unge. De tre segmenter kan kortfattet karakteriseres således relateret til trivsel, fremtid og økonomi:

- Nypuritaneren er præget af skyld og skam. Frygten for at gå til grunde/at være utilstrækkelig skaber en fremtidsfrygt og dermed også en frygt for at miste grebet om egen økonomi.
- Hippie meets Wall Street har mistet troen på, at et meningsfyldt liv er et liv, hvor man arbejder. Derfor benyttes investeringer + aktier og indeksfonde som et lifehack og som en måde at undgå arbejdet. Hippie meets Wall Street kan ligge søvnløs over frygten for, at de i fremtiden ikke

længere kan være økonomisk uafhængige eller over, at den uddannelse, som De er i gang med at gennemføre, ikke leder til et spændende og meningsfyldt liv.

- Samfundets Fighter orienterer sig mod de mere velstillede segmenter (Nypuritaneren og Hippie meets Wallstreet) og rammes ofte af en følelse af at være helt forkert pga. SU-lån og potentielt andre lån, som er optaget. Samfundets Fighter prioriterer at tage en fornuftig uddannelse med gode jobmuligheder, men De frygter alligevel at blive arbejdsløse og derfor få en økonomisk ustabil fremtid. De frygter nemlig, at De ikke kan blive inkluderet på en arbejdsplads (på grund af etnicitet, diagnoser eller andet). Der er også en iboende frygt for, at der kommer en ny krise og ødelægger økonomien eller jobmulighederne.

Er økonomi tabu og svært at tale om?

De fleste unge i undersøgelsen har stærke fordomme om banken og bankpersoner. For de flestes vedkommende bunder fordommene ikke i konkrete erfaringer. De færreste har været til møde i en bank. Dels fordi de simpelthen ikke tror, banken er for unge, men også fordi deres mor og far agerer bank (rådgiver dem, låner dem penge, hjælper med investeringer). Det falder ikke umiddelbart informanterne ind, at man kan kontakte banken, hvis man har økonomiske problemer. I dette lys vil unge nok opleve det som tabu at tale om økonomiske problemer med en bank.

MEN - de taler om deres økonomiske tanker og problemer. Med forældre og/eller med venner. På det overordnede niveau er det nemt. Dette harmonerer med vores undersøgelser om unge og trivsel. Unge VIL gerne tale om deres problemer. Vi oplever igen og igen, at åbenhed er et karakter

tertræk hos den unge generation. Vi oplever dog samtidig lidt af et paradoks i undersøgelsen, for mens unge gerne vil tale om økonomi og bekymringer omkring økonomi på det generelle plan, så ser vi, at de på det konkrete plan har svært ved at tage økonomiske emner op:

- Flere nævner, at WeShare appen ikke findes mere (En app, hvor man kunne dele udgifter, hvis man eksempelvis var i byen og spiste sammen). Flere unge nævner, at det er blevet sværere at spørge venner om penge, som de har lagt ud, og flere unge nævner, at de virkelig ikke bryder sig om, når penge kommer mellem dem og deres venner. Unge fra Hippie meets Wall Street-segmentet nævner hyppigt, at en af de største fordele ved at investere penge frem for at have dem stående på en konto, er, at så behøver man ikke længere at låne penge ud.
- Flere unge fra Nypuritaner-segmentet nævner, at det er pinligt, særligt i de akademiske og venstreorienterede kredse på Københavns eller Aarhus Universitet, at komme fra en velhavende baggrund. I den moderne woke-kultur er man pr. automatik bagud på point, hvis man er rig og hvid. Derfor undgår mange fra dette segment at tale om deres baggrund, når de møder nye mennesker.
- Et par unge fra Samfundets Fighter-segmentet bekræfter en af vores hovedteser: Nemlig den, at unge hellere undgår sociale begivenheder som fredagsbar og fest på studiet, hvis ikke de har penge, simpelthen fordi de er bange for, at det bliver deres tur til at give en omgang. Umiddelbart forekommer denne problematik dog mindre udbredt, end vi havde regnet med.

Antiforbrug er den nye perfektionskultur

Ifølge de to tendenssættende segmenter, Nypuritaneren og Hippie meets Wall Street, så er "antiforbrug" in, og mikroten-denser er yt. Det er kikset og et udtryk for dårlig selvkontrol og dårlig stil at købe nyt tøj ofte, ligesom det er et udtryk for, at man ikke kan holde fast i sin kerne og stå ved sig selv - et slags udtryk for lavt selvværd. Begge segmenter "nudger" sig selv, når de skal retfærdiggøre forbrug.

Nypuritaneren retfærdiggør køb ved, at købet enten bi-drager til deres social expenses eller ved, at købet er meget gennemtænkt, klimavenligt og i høj grad bidrager til at gøre noget godt for verden, som eksempelvis købet af en surdejs BMO (bolle med ost) hos den lokale øko-cafe.

Hippie meets Wall Streets retfærdiggør køb ved, at de er entreprenante og bidrager til self made-livsstilen: tekstilmaling til selv at designe t-shirts eller værktøj til selv at fixe cyklen eller bygge ting. Køb, som bidrager til oplevelser, og som styrker følelsen af frihed og livsglæde, som eksempelvis rejser, et sabbat semester eller spontane ture til Klitmøller, kan også retfærdiggøres.

I forlængelse heraf ser vi, at al slags gæld opfattes som mangel på selvkontrol hos unge fra selvsamme segmenter. Her er opfattelsen, at man minimum bør have én opsparing, og at man bør have styr på sin økonomi, når man bliver 18.

I nutidens ungdom er der ikke plads til at fejle.

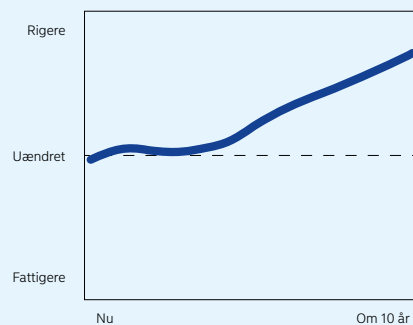

Spåkuglen

Disse illustrationer opsummerer typiske mønstre i besvarelserne fra den fjerde probe, Spåkuglen, hvor deltagerne har forsøgt sig med at forudsige deres personlige økonomi i de kommende ti år. Der vises typiske mønstre for hvert af de tre segmenter.

Din økonomi over de næste ti år

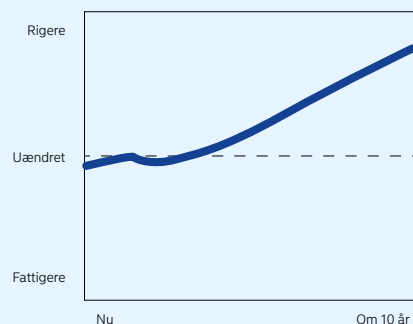
Nypuritaneren

✓ I takt med min erfaring og endt uddannelse bliver min økonomi nok bedre.

✗ Jeg kan ende i en situation, hvor jeg ikke kan overskue af færdiggøre mit studie eller at arbejde fuldtid. Det kan ske, hvis min psykiske tilstand forværres (stress/angst/andet).

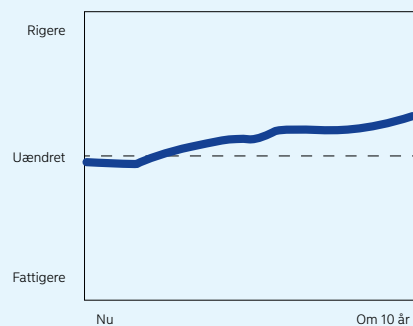
Hippie meets Wall Street

✓ Min økonomi stiger i takt med, at mine investeringer lykkes, og i takt med, at jeg gør mit studie færdigt og formentligt får et job.

✗ Barrieren for en god økonomisk udvikling er helt klart, hvis jeg finder ud af, at jeg bare ikke KAN orke at varetage et job, og hvis mine investeringer så samtidig fejler.

Samfundets Fighter

✓ Min økonomi bliver lidt bedre, når jeg er færdiguddannet. Jeg håber, at jeg bliver rig, men jeg ved ikke, om det lykkes.

✗ Mange ting kan gå galt: der kan komme en ny krise, det kan være at ingen vil ansætte mig, fordi jeg er brun, eller det kan være, at regeringen pludselig beslutter, at nomeringerne i institutioner skal være dårtigere, og så er der ikke længere brug for pædagoger.

Nordea